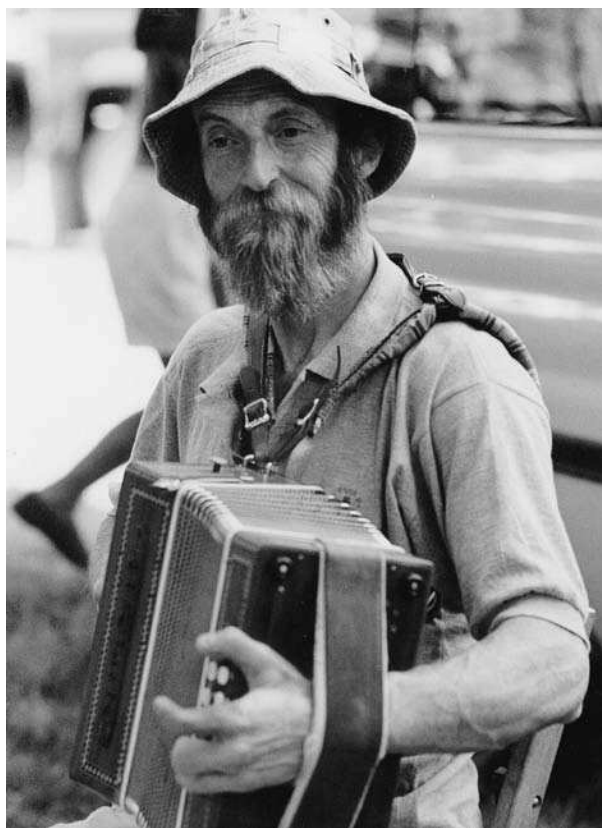

PEP LIZANDRA

Música amb factura d'artesà

Aleix Cardona

Podria ser una tòpica imatge. És, però, una tangible realitat. En Pep Lizandra, fa trenta anys que inventava, amb altra gent, les Danses de la Plaça del Rei, a Barcelona, com qui no vol la cosa. D'estudiant de trompeta i sonador de gralla, passant per l'aprenentatge d'oïda de l'acordió diatònic, se'ns presenta com un humil ajudant d'un procés de dinamització de l'activitat musical a les valls del Pirineu. Sense fer massa soroll, però deixant anar molts i molts sons per aquests i altres indrets.

Música i formatger, i regidor del poble del doble nom –Músser/-Mussa– com es constata a l'entrada, amb la finalitat d'aclarir com es diu i com «diuen que cal escriu-

re'l», tot i que el municipi és Lles, que és on pretenen tallar el bacallà donat que es tracta del nucli més gran, Pep Lizandra ens acull a la seva casa-mirador dels límits occidentals de la Cerdanya, amb l'Alt Urgell a tocar, el Cadí majestuós per una banda i un Pirineu empolsinat de nevada fina de tardor.

El rètol a la façana de la casa ens parla de la feina més comercial –tot i que en això del comerç, com veurem, la música pot arribar a extrems curiosos–, «Formatges artesans», hi resa. La porta s'obre sense porters automàtics ni clau, i és que a Mussa «encara ens ho podem permetre, això de tenir les portes obertes. Esperem que duri».

A la taula, vora el finestral que ens mostra un entorn muntanyenc potent per als sentits, desgranem un parell d'hores de conversa, relaxades.

Porta un grapat d'anys en la política local –en tres legislatures–, dels vint que fa que viu establement al poble. Valora positivament el tomb que han anat fent les coses en aquest terreny, si més no a nivell de filosofia general, «fa un temps era impensable que en tot el municipi ens poséssim d'acord per fer una candidatura unitària independent amb acord amb ERC, aquí el tarannà és més conservador. I això sembla que ha guanyat terreny a bastants indrets del país. Malgrat tot, però, no acabo de veure que s'avanci cap a posicions més conseqüents».

Ens comenta que al poble encara hi ha aspectes que es tracten amb un clar sentit comunitari, com el de l'aigua, que, de forma rotativa, «periòdicament les diferents cases del poble n'assumeixen la responsabilitat a l'hora de garantir el manteniment de les instal·lacions, la distribució...», i és que això ve de quan es va dur l'aigua al poble, que es va fer mancomunadament. No vol dir això, però, que les tendències de delegació de funcions no vagin fent camí en cadascú de nosaltres».

LES DANSES, REFERÈNCIA PERMANENT

Influït per la Comunitat de l'Arca, on hi va estar un temps, Pep Lizandra s'interessa pels balls a la

49

TOCADORS I SONADORS

plaça, les danses col·lectives, i aquesta influència fa que s'allunyi del format dels esbarts i s'interessi per la recuperació, la dinamització i, sobretot, ficar-se en aquest món allà on s'està. Per tant, les danses del Pirineu seran un element de referència en la seva activitat, no únicament com a intèrpret per al públic, sinó com a treball a les escoles, feina de recuperació per a la gent jove d'avui, etcètera.

D'aquí vindrà el treball a les escoles a partir «d'un programa del Ministeri de Cultura, anomenat *Cultural Campo*, a través del qual recorrem les escoles rurals de la Cerdanya i l'Alt Urgell amb una proposta de treball sobre les danses i les cançons que inclou diapositives, taller de construcció d'instruments, gravació de cançons per part dels alumnes i mostra de danses». Una experiència que valora molt positivament.

De la seva tasca d'anar voltant per aquestes comarques, en queda empremta amb la recuperació, l'any 1991, del Ball Pla d'Alinyà, que avui encara es balla, o la dinamització del ball de Llancers, de Tuixent.

LA REVOLUCIÓ DEL DIATÒNIC

Un dels aspectes que actualment poden representar un autèntic punt de referència i inflexió en la música popular tradicional d'aquestes comarques, és la tasca feta a l'entorn de l'acordió diatònic. Inicialment, i amb un acord d'aquests particulars i adaptat a les necessitats del lloc i el moment, i gràcies a l'atzar, sempre present quasi per atzar, en Pep Lizandra inicia una col·laboració amb la mestra de l'escola rural unitària de Montellà, valorada en la zona pel seu dinamisme i ganes d'aportar coses als infants, on hi farà unes hores d'equilibri educatiu i formació musical amb l'esmentat instrument i el violí. «De tot això n'ha sorgit una mena d'escola d'acor-

dionistes que avui representen allò més trencador entre el jovent del territori. Avui comptem amb un planter de joves acordionistes i una dinàmica que s'alimenta a si mateixa realment important». Satisfet, ens diu que «ja he cedit les feines de donar les classes a l'escola de Montellà, a una acordionista, mare d'acordionistes». Tres trobades anuals, de joves instrumentistes de sis a setze anys –la darrera s'haurà fet l'últim cap de setmana de novembre, en un acasa de colònies a Cortariu–, amb la participació de prop de vint acordionistes i amb la participació de la Cati Plana.

EL MÚSIC I «L'ESPECTACLE»

Moltes més activitats i iniciatives han anat forjant la imatge i el paper important d'algú que vol posar-se sempre al lloc «que em toca, que crec que sé on és i que intento posar-m'hi». En aquest sentit, creu que la seva feina és d'anar treballant, d'anar fent de músic per a aplecs, d'animador de festes, però que espais com la trobada d'acordionistes d'Arsèguel no són el seu lloc, tot i que hi ha participat en altres moments i que n'és un assidu assistent.

Ha participat i continua fent-ho en les Caramelles de la Seu o en les de Bellver de Cerdanya, en l'aplec del dilluns de Pasqua on es fa el Ball de Talló. I no atura la seva activitat enllà de les seves comarques quan és cridat per participar en tota mena de festes i celebracions. I no s'està d'explicar la darrera novetat d'actuació-espectacle per a turistes ianquis en què participa des de fa un temps. «Es tracta d'un contracte de temporada amb una empresa que trasllada a l'Alt Urgell i a la Cerdanya, concretament a la Seu i a Puigcerdà, grups de turistes dels Estats Units per fer estades i excursions. Estan allotjats en hotels d'aquestes localitats i ens lloguen a nosaltres per fer-los un tast de les músiques d'aquí. En el contracte hi entra el dinar, que

fem a part, i dues sessions, bastant breus, de música que ambienta la seva estada. Sens dubte, és una experiència ben especial».

UN GRAPAT DE FORMACIONS

En Pep Lizandra ha estat, i encara és, el motor, l'ànima d'un grupat de formacions que han pretès, per filosofia, animar el ball de plaça, de Carnestoltes, tancat pel fred, de cap d'any, de l'aplec que toca o de les festes majors i menors. Juntament, amb en Pere Font i el Jep Olm, de Músser, i Rafael Llobet, de Barcelona a la Seu, van fer realitat la Principal del Baridà –nom de la petita comarca de l'interior de la Cerdanya en trànsit cap a l'Alt Urgell–, de la qual n'hi ha constància en el disc del quart Tradicionàrius. Recollien repertori del territori –de l'Estevet Boig, del Cumare de Toloriu...– i feien ballar tothom per la comarca.

La Cobla del Comú d'Andorra o la Cobla Cadí, han estat noms lligats a la seva trajectòria. Ara, la seva herència, es recull a l'Escamot Tamarro, format per músics, nois i noies, de la nova fornada de les valls i als quals el Pep contribueix a fer-los sonar. Un d'ells, l'Elies, l'acompanya en les seves actuacions d'aplec en aplec. Els tòpics ens farien parlar d'un hippie i d'un heavy en estranya companyia. La realitat ens aporta dos bons músics, de generacions diferents, per a la festa de sempre, avui.

Mentre espigolem en els records de les fotografies, que comencen a canviar de color, a la recerca de la Principal del Baridà en plena acció, comentem el canvi que s'ha produït en aquesta societat respecte del sentit de la festa, en la línia del que dèiem sobre els hàbits col·lectius i, transcendentalment, coincidim que «avui es va a una Festa Major en funció del cartell de grups que t'ofereixen, no tant pel fet de ser Festa Major».